

ny charakter, który nie zawsze prowadzi do syntetycznych ujęć rozmaitych zagadnień odnoszących się do życia religijnego.

Ostatni artykuł pt. *Elżbieta z Turynii – europejski wymiar średniowiecznej kobiety* zamyka właściwą część książki. W tym studium zwrócono uwagę nie tylko na życie i działalność hrabianki, ale także na fenomen jej postaci na tle europejskim. W jej życiu można dostrzec całkowite oddanie się dobrowolnemu ubóstwu, a także pracy fizycznej. Autor twierdzi, że przyjmując franciszkański model ubóstwa naraziła się na pogardę, a nawet wrogość krewnych, wasali i jej doradców.

W opracowaniu zamieszczone zostały fotografie z wizerunkami relikwiarzy, sylwetkami osób i kościołów. Publikację uzupełniają: nota bibliograficzna, indeks osób oraz indeks geograficzny.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Żaneta Bonczkowska, *Mennica toruńska od drugiej połowy XIV wieku do 1454 r. Lokalizacja – Personel – Funkcjonowanie*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011, ss. 204

Prezentowana praca ukazała się w ramach serii wydawniczej Towarzystwa Miłośników Torunia. Jest to opracowanie przybliżające dzieje toruńskiej mennicy w czasach zakonu krzyżackiego.

Praca składa się z czterech rozdziałów podzielonych według kryterium przedmiotowego. W pierwszym z nich autorka omawia lokalizację mennicy w obrębie miasta oraz ramy czasowe jej funkcjonowania porównując omawiane zagadnienia z innymi mennicami zakonnymi. Jest to o tyle ważne, że znane są toruńskie monety wyprzedzające chronologicznie najstarszą wzmiankę źródłową o istnieniu mennicy w Toruniu.

Drugi rozdział skupia się na pracownikach mennicy. Autorka dokonała podziału pracującego tam personelu według pełnionych funkcji (zwierzchnicy mennicy, mincerze, złotnicy, odlewnicy itd.). O ile pozwalały na to źródła, starała się także przybliżyć pochodzenie, sposoby rekrutacji, kompetencje i wreszcie inną działalność pracowników mennicy.

Trzeci rozdział rozpoczyna się od przedstawienia rodzajów monet emitowanych przez toruńską mennicę. Następnie autorka przedstawia reformy monetarne

przeprowadzane przez zakon krzyżacki w latach 1380–1454. Pozwoliło to na szersze spojrzenie na działalność prowadzoną w mennicy toruńskiej i przedstawienie jej na tle innych podobnych instytucji w państwie zakonnym. Ostatnią kwestią omówioną w tym rozdziale były metody i drogi pozyskiwania kruszców używanych następnie do produkcji monet.

Ostatni, czwarty rozdział to analiza funkcjonowania toruńskiej mennicy pod względem finansowym. Autorka podjęła próbę wymiernego określenia dochodów i kosztów, jakie ponosiła mennica. Zwróciła także uwagę na pozamenniczną działalność tej instytucji, w tym jej udział w rynku kredytowym i transakcjach handlowych. Całość pracy uzupełnia aneks z wykazem wzmiankowanych w źródłach z omawianego okresu pracowników mennicy toruńskiej.

Andrzej Buczyło (Toruń)

Ewangelicy w Toruniu (XVI–XX w.). Zbiór studiów pod redakcją Jarosława Klączkova, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011, ss. 502 + il. XXIV s.

Toruńska społeczność protestancka, choć obecnie nieliczna, zostawiła trwałe ślady w architekturze, kulturze i życiu miasta. Prezentowany zbiór studiów ma na celu przybliżenie szerszemu gronu odbiorców wkład ewangelików w dzieje Torunia.

Praca zawiera 15 artykułów podzielonych na cztery części według kryterium chronologicznego. Pierwszy z nich, obejmujący okres przedrozbiorowy, rozpoczyna opracowanie Michała Targowskiego przedstawiające początki ruchu protestanckiego w Toruniu do uzyskania przez miasto w 1558 roku królewskiego przywileju uznającego wolność wyznania. Następnie Janusz Małek przedstawił trzy eseje poruszające kwestie: początków luteranizmu w Toruniu, polskich tradycji w toruńskim Kościele luteranckim w XVI–XVIII w. oraz organizacji Kościoła ewangelickiego w Toruniu w okresie przedrozbiorowym. Artykuł Wojciecha Śliwińskiego dotyczy odbywającego się w 1595 roku w Toruniu synodu generalnego luteran, braci czeskich i kalwinistów. Stanisław Salmonowicz w swoim opracowaniu skupił się na dziejach toruńskich ewangelików od 1693 roku, aż do zajęcia miasta przez Prusy. Autorka kolejnego arty-